

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 464/2022-47

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Darinou Kurňavovou, advokátska kancelária, Kapitulská 5, Trnava, proti opatreniu Okresnej prokuratúry Trnava z 28. apríla 2022 o späťvzatí správnej žaloby z 5. júna 2017 vo veci sp. zn. Pc 35/17/2207 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. júna 2022 domáha vyslovenia porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) opatrením Okresnej prokuratúry Trnava (ďalej len „okresná prokuratúra“) z 28. apríla 2022 o späťvzatí správnej žaloby z 5. júna 2017 vo veci sp. zn. Pc 35/17/2207. Správna žaloba okresnej prokuratúry bola podaná v sociálnych veciach podľa § 199 a nasl., ako aj § 45 ods. 1 Správneho súdneho poriadku na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočky Trnava (ďalej len „Sociálna poisťovňa“) č. 64485-48/2016-TT z 25. mája 2016. Požaduje ďalej, aby bolo opatrenie okresnej prokuratúry č. k. Pc 35/17/2207-22 z 18. apríla 2022 zrušené. Napokon sa domáha náhrady trov právneho zastúpenia v sume 410,92 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených listinných dôkazov vyplýva nasledovný skutkový stav veci:

3. Rozhodnutím Sociálnej poisťovne č. 64485-48/2016-TT z 25. mája 2016 bolo vyslovené, že samostatne zárobkovo činnému sťažovateľovi povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie nezaniklo 31. marca 2007, ale až 30. júna 2009.

4. Podľa konštatovania Sociálnej poisťovne sťažovateľ mal postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby na základe rozhodnutia Trnavského samosprávneho kraja z 25. októbra 2006. Toto oprávnenie mu bolo zrušené ku 31. marcu 2007. Na to 17. septembra 2008 sťažovateľ podal

registračný list fyzickej osoby – odhlášku z povinného nemocenského a dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby k 31. marcu 2007. Z údajov poskytnutých Slovenskou lekárskou komorou sa však zistilo, že sťažovateľ disponuje aj rozhodnutím oprávňujúcim ho na výkon samostatnej zdravotníckej praxe od 19. septembra 2006, ktoré ku dňu vydania rozhodnutia Sociálnej poisťovne nebolo zrušené.

5. Podľa názoru Sociálnej poisťovne postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby sťažovateľovi dňom 31. marca 2007 nezaniklo. Podľa údajov poskytnutých Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky mal sťažovateľ príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu, resp. výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou za rok 2006 vo výške 1 346 147 Sk, za rok 2007 vo výške 837 450 Sk a za rok 2008 vo výške 0 Sk. Vzhľadom na uvedené sťažovateľovi zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie 30. júna 2009 (nie teda 31. marca 2007).

6. Rozhodnutie Sociálnej poisťovne sa stalo právoplatným a vykonateľným 2. júla 2016.

7. Na základe podnetu sťažovateľa z 24. augusta 2016 okresná prokuratúra 12. októbra 2016 pod č. k. Pd 144/16/2207-10 podala podľa ustanovenia § 23 ods. 1 a § 24 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) protest prokurátora proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne č. 64485-48/2016-TT z 25. mája 2016 právoplatného 2. júla 2016.

8. Podľa názoru okresnej prokuratúry vydaním rozhodnutia Sociálnej poisťovne až po viac ako 9 rokoch od predtým konštatovaného zániku poistenia dňom 31. marca 2007 bol porušený zákon. Sociálna poisťovňa nesprávne považovala rozhodnutie o práve sťažovateľa na výkon samostatnej zdravotníckej praxe od 19. septembra 2006 za dôvod zakladajúci postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby. V skutočnosti ide o licenciu Slovenskej lekárskej komory, ktorá sťažovateľa oprávňuje na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov v odbore oftalmológie, avšak táto licencia nezakladá štatút samostatne zárobkovo činnnej osoby.

9. Rozhodnutím ústredia Sociálnej poisťovne (ďalej len „ústredie“) č. 23147-2/2017-BA z 23. februára 2017 podľa § 24 ods. 6 a 8 zákona o prokuratúre protestu okresnej prokuratúry nebolo vyhovené.

10. Podľa názoru ústredia v prípadoch, ak samostatne zárobkovo činnná osoba – lekár má platnú licenciu L1A (bez ohľadu na skutočnosť, či ju aj aktívne využíva) a v rozhodujúcom období má príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti vyšší, ako je zákonom stanovená hranica, samostatne zárobkovo činnnej osobe – lekárovi povinné sociálne poistenie vzniká, resp. pokračuje.

11. Proti rozhodnutiu ústredia č. 23147-2/2017-BA z 23. februára 2017 podal sťažovateľ 15. marca 2017 odvolanie, ktoré však bolo rozhodnutím generálneho riaditeľa ústredia č. 23147-9/2017-BA z 11. mája 2017 zamietnuté a napadnuté rozhodnutie bolo potvrdené.

12. Proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne č. 64485-48/2016-TT z 25. mája 2016 podala okresná prokuratúra 7. júna 2017 ako žalobkyňa proti Sociálnej poisťovni ako žalovanej a za účasti sťažovateľa správnu žalobu podľa § 199 a nasl., ako aj § 45 ods. 1 Správneho súdneho poriadku, a to na Krajskom súde v Trnave (ďalej len „krajský súd“). Konanie na krajskom súde sa viedlo pod sp. zn. 44 Sa 17/2017 (teraz pod sp. zn. 44 Sa 4/2022, pozn.). V podanej správnej žalobe okresná

prokuratúra požaduje zrušenie rozhodnutia Sociálnej poisťovne č. 64485-48/2016-TT z 25. mája 2016, ktoré nadobudlo právoplatnosť 2. júla 2016. Trvá zároveň na právnom názore vyslovenom už v proteste prokurátora.

13. Rozsudkom krajského súdu č. k. 44 Sa 17/2017-119 z 11. januára 2018 bolo rozhodnutie Sociálnej poisťovne č. 64485-48/2016-TT z 25. mája 2016 zrušené.

14. Na základe kasačnej sťažnosti Sociálnej poisťovne rozsudkom Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) č. k. 9 Sžsk 33/2018 z 23. februára 2022 bol rozsudok krajského súdu č. k. 44 Sa 17/2017-119 z 11. januára 2018 zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie.

15. Dňa 26. apríla 2022 bolo právnej zástupkyňi sťažovateľa (totožnej s jeho právnou zástupkyňou v konaní pred ústavným súdom) doručené predvolanie na pojednávanie krajského súdu vo veci okresnej prokuratúry proti Sociálnej poisťovni za účasti sťažovateľa vedenej už pod novou sp. zn. 44 Sa 4/2022, a to na 30. jún 2022.

16. Podaním okresnej prokuratúry č. k. Pc 35/17/2207-22 z 28. apríla 2022 adresovaným krajskému súdu bolo oznámené, že okresná prokuratúra na podklade usmernenia Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) s poukazom na rozsudok veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 1 Vs 3/2019 z 24. novembra 2020 berie späť správnu žalobu č. k. Pc 35/17/2207-3 z 5. júna 2017 o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Sociálnej poisťovne č. 64485-48/2016-TT z 25. mája 2016.

17. Zo spisu ústavného súdu sp. zn. Rvp 1341/2022 vyplýva, že sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou z 1. júna 2022 domáha vyslovenia porušenia čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom najvyššieho správneho súdu č. k. 9 Sžsk 33/2018 z 23. februára 2022.

18. Podľa názoru sťažovateľa, keďže k danej rozhodujúcej právnej otázke existujú dve protichodné rozhodnutia veľkého senátu najvyššieho súdu, a to č. k. 1 Vs 1/2019 z 30. apríla 2019 a č. k. 1 Vs 3/2019 z 24. novembra 2020, bolo povinnosťou najvyššieho správneho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Sžsk 33/2018 vyžiadať si zjednocujúce stanovisko veľkého senátu a len potom vo veci rozhodnúť. Vzhľadom na to, že sa tak nestalo, došlo k porušeniu základných práv sťažovateľa na súdnu ochranu a na zákonného sudcu, ale aj jeho práva na spravodlivé súdne konanie.

19. O tejto ústavnej sťažnosti ústavný súd dosiaľ nerozhodol.

20. Podľa zistenia ústavného súdu z 27. júna 2022 krajský súd o späťvzati správnej žaloby okresnej prokuratúry dosiaľ nerozhodol, keďže 27. júna 2022 vydal uznesenie o prerušení konania v znení: *„Správny súd konanie vedené na tunajšom súde pod spisovou značkou 44 Sa 4/2022 prerušuje do právoplatného rozhodnutia Ústavného súdu SR o ústavných sťažnostiach ďalšieho účastníka konania [REDAKOVANÉ] pod sp. zn. Rvp 1341/2022 proti rozsudku Najvyššieho správneho súdu SR č. k. 9 Sžsk 33/2018 zo dňa 23.2.2022 a pod sp. zn. Rvp 1387/2022 proti postupu prokuratorky Okresnej prokuratúry Trnava, ktorá vzala žalobu vedenú na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 44 Sa 4/2022 späť.“*

II.

Argumentácia sťažovateľa

21. Podľa názoru sťažovateľa vzhľadom na ustanovenie § 6 ods. 9 zákona o prokuratúre nadriadený prokurátor nemôže vydať podriadenému prokurátorovi pokyn ohľadom podania, nepodania a späťvzatia protestu prokurátora. Ak je prokurátor toho názoru, že došlo k vydaniu nezákonného rozhodnutia, je jeho povinnosťou podať podnet a v takom prípade nie je v právomoci nadriadeného prokurátora vydať taký pokyn, aký vydal. Uvedené ustanovenie by totiž stratilo opodstatnenie a konanie nadriadeného prokurátora je obchádzaním tohto ustanovenia. Sťažovateľ považuje za absolútne nezmyselné a v rozpore so všetkými zásadami uplatňovania všeobecne záväzných právnych predpisov, keď nadriadený prokurátor vo veci nechce protestovať, ale keďže zo zákona nemá možnosť vydať pokyn, počká na podanie protestu podriadeným prokurátorom a následne mu pokynom uloží vziať podaný protest späť. Okrem toho, že pokyn zasahuje do zákonom priznanej dispozičnej (rozhodovacej) autonómie podriadených prokurátorov, je tiež v zrejmom rozpore s ústavnou zásadou legality zakotvenou v čl. 2 ods. 2 ústavy, ktorá vyžaduje, aby orgány verejnej moci konali a rozhodovali len a výlučne na základe zákona a v jeho medziach.

22. Vo svetle dosiaľ uvedeného treba dať do pozornosti, že práve v príčinnej súvislosti so späťvzatím protestu prokurátora v rozpore s čl. 2 ods. 2 ústavy a § 6 ods. 9 zákona o prokuratúre (ku ktorému došlo na základe direktívneho a nezákonného pokynu) bolo následne vydané opatrenie o späťvzatí správnej žaloby, čím došlo k porušeniu práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru.

23. Sťažovateľ sa nemôže domáhať svojich práv opakovaným podnetom na podanie protestu prokurátora, keďže zákonná trojročná lehota v zmysle § 24 ods. 1 zákona o prokuratúre už uplynula.

24. Napokon sťažovateľ poukazuje na to, že k vydaniu všeobecného pokynu podriadeným prokuratúram na späťvzatie protestov a správnych žalôb vo veciach povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia v súvislosti s licenciou na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolání lekár došlo v čase, keď existujú dva protichodné právne názory veľkého senátu najvyššieho súdu na danú právnu otázku.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

25. Na prerokovanie ústavnej sťažnosti nie je daná právomoc ústavného súdu.

26. Podľa § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

27. Podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, na prerokovanie ktorého nemá právomoc.

28. Z ustanovenia čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

29. Ústavná sťažnosť pre porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy smeruje proti opatreniu okresnej prokuratúry č. k. Pc 35/17/2207-22 z 28. apríla 2022, ktorým došlo k späťvzatiu správnej žaloby č. k. Pc 35/17/2207-3 z 5. júna 2017 na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Sociálnej poisťovne č. 64485-48/2016-TT z 25. mája 2016.

30. Podľa § 63 druhej vety Správneho súdneho poriadku ak je žaloba vzatá späť celkom, súd konanie zastaví.

31. Podľa § 439 ods. 1 Správneho súdneho poriadku kasačná sťažnosť je prípustná proti každému právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu, ak tento zákon neustanoví inak.

32. Podľa § 439 ods. 2 Správneho súdneho poriadku kasačná sťažnosť nie je prípustná proti uzneseniu,

a) ktorým sa upravuje vedenie konania,

b) proti ktorému je prípustná sťažnosť,

c) o priznaní alebo nepriznaní postavenie osoby zúčastnenej na konaní,

d) o právomoci, príslušnosti, poriadkovej pokute podľa § 78, o odmene znalca, tlmočníka a prekladateľa,

e) týkajúceho sa odkladného účinku žaloby,

f) o predĺžení lehoty podľa § 250 ods. 2,

g) ktorým sa prerušuje konanie z dôvodu podania prejudiciálnej otázky,

h) o výške náhrady trov konania.

33. Podľa § 443 ods. 1 Správneho súdneho poriadku kasačná sťažnosť musí byť podaná v lehote jedného mesiaca od doručenia rozhodnutia krajského súdu oprávnenému subjektu, ak tento zákon neustanovuje inak. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

34. Zo skutkového hľadiska ústavný súd konštatuje, že krajský súd o späťvzatií správnej žaloby dosiaľ nerozhodol a konanie vo veci sp. zn. 44 Sa 4/2022 prerušil do rozhodnutia ústavného súdu o ústavných sťažnostiach podaných sťažovateľom, ktoré sú na ústavnom súde vedené pod sp. zn. Rvp 1341/2022 a sp. zn. Rvp 1387/2022 (pozri bod 20).

35. Uvedené okolnosti vo svojich dôsledkoch znamenajú, že sťažovateľ má dostatočný časový priestor na to, aby svoje námietky proti späťvzatiu správnej žaloby (pozri body 21 až 24) predstrel krajskému súdu ešte predtým, ako tento rozhodne, či konanie o správnej žalobe okresnej prokuratúry v dôsledku jej späťvzatia zastaví.

36. Ak by aj napokon došlo k tomu, že krajský súd bude späťvzatie správnej žaloby akceptovať a konanie zastaví, sťažovateľ bude mať možnosť podať proti prípadnému zastavujúcemu uzneseniu krajského súdu v zákonnej jednomesačnej lehote kasačnú sťažnosť, o ktorej by rozhodoval najvyšší správny súd.

37. Možno dospieť k záveru, že sťažovateľ má v danej fáze konania ešte celý rad možností obrany označeného práva v konaní v rámci správneho súdnictva (teda v rámci všeobecných súdov).

Správne sudy sú plne oprávnené námietky sťažovateľa uplatňované v ústavnej sťažnosti (pozri body 21 až 24) vecne posúdiť. Tým je zároveň v danej fáze konania vylúčená právomoc ústavného súdu.

38. Odhliadnuc od všetkých dosiaľ uvedených okolností a záverov z nich vyplývajúcich možno poukázať aj na to, že sťažovateľ už aj v skorších fázach správneho konania vedeného voči nemu Sociálnou poisťovňou nevyužil všetky jemu dostupné účinné prostriedky obrany dotknutých práv.

39. Ústavný súd poukazuje konkrétne na to, že sťažovateľ nevyužil možnosť podať v zákonnej 30-dňovej lehote odvolanie proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne č. 64485-48/2016-TT z 25. mája 2016, ktorým sa vyslovil zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia sťažovateľa nie 31. marca 2007, ale až 30. júna 2009, v dôsledku čoho sa toto rozhodnutie stalo právoplatným 2. júla 2016.

40. Rovnako sťažovateľ nevyužil ani možnosť podať správnu žalobu proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne č. 64485-48/2016-TT z 25. mája 2016, ktorou táto zamietla jeho odvolanie a potvrdila rozhodnutie ústredia č. 23147-2/2017-BA z 23. februára 2017. Takúto správnu žalobu podala totiž iba okresná prokuratúra. Je pritom zrejmé už na prvý pohľad, že ak by sťažovateľ správnu žalobu podal, dôsledky späťvzatia správnej žaloby podanej okresnou prokuratúrou by sa ho priamo nedotýkali.

41. Treba tiež poznamenať, že sťažovateľ sa ani len nepokúsil v ústavnej sťažnosti vysvetliť, prečo uvedené účinné zákonné prostriedky ochrany jeho práv nevyužil.

42. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

43. Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

44. Na základe dosiaľ uvedeného možno dospieť k záveru, podľa ktorého je ústavná sťažnosť aj neprípustná, a to pre nevyužitie všetkých účinných zákonných prostriedkov ochrany označeného práva sťažovateľa. Sťažovateľ pritom ani len netvrdil (tým menej preukazoval), že označené účinné právne prostriedky ochrany jeho práv nevyužil z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Preto ani neprichádzal do úvahy prípadný možný postup ústavného súdu podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. októbra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu